

Bobur. Ga'zallari
(1981)

Отлар элар шиддатдан терлаб,
Янграр хатар тўла тақалар,
Хуркиб кўкка сапчир,патирлаб,
Тун уйқуси — қора қаргалар.

Отлар элар,
Тилларанг хазон
Суворийлар узра сочилар,
Элас-элас янграйди азон —
Тоғлар узра осмон очилар.

Отлар элар оғзи кўпириб,
Уйғотганча мудроқ йўлларни,
Гўё тўгон бандин ўпириб,
Тошқин қувиб келар уларни.

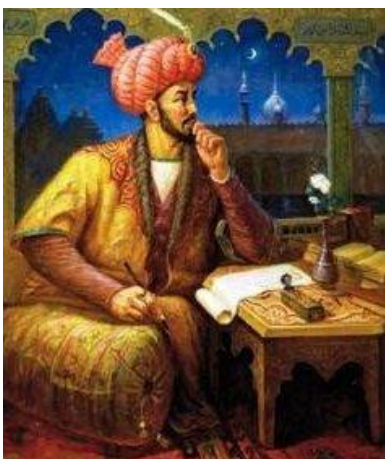
“Заҳириддин,қайга борурсан,
Бобонг юртин,тахтини ташлаб?!
Қора тақдир сени қул каби
Қаёнларга кетмоқда бошлаб?!”

Заҳириддин, бу қандай савдо,
Қора ҳижрат сари юз тутмоқ?
Юрагингни этар-қу адо,
Тирик туриб,Ватандан кетмоқ?!”

Заҳириддин,ортга бир қара,
Ортга боқ,эй,шери саргардон,
Ахир,кейин тушларингда ҳам,
Бу тупроқни кўрмогинг гумон”.

От шиқириб тўхтар, чавандоз
Узангига тирар оёгин
Ва бўғзига тўплар беовоз
Вужудига тўлган ингрогин.

Алам билан юраги урар,
Шивирлайди титроқ лаблари:
“Ҳамма ердан кўриниб турар
Самарқанднинг минорлари”.

МИРЗО БОБУР ИЖОДИДАН НАМУНАЛАР

Ғазаллар

* * *

Келтурса юз балони ўшал бевафо манга,
Келсун агар юзумни эвурсам,бало манга.

Нетгайман ул рафиқ билаким,қилур баса,
Меҳру вафо рақибға, жабру жафо санга.

Бегона бўлса ақл мени тилбадин,не тонг,
Чун бўлди ул парисифатим ошно манга.

Оху ёшимдин орта дурур заъф, эй табиб,
Билдим ярашмас эмди бу обу ҳаво манга.

Дардим кўруб муолажада зоеъ этма умр,
Ким,жонда дарди ишқ дурур бедаво манга.

То ёр кимни истару кўнглига ким ёқар,
Ташвиш бежихат дурур охир санго,манга.

Бобур,бўлуб турур икки кўзум йўлида тўрт,
Келса не бўлди қошима бир-бир манго манга.

* * *

Ўзни , кўнгул, айш билан тутмоқ керак,
Бизни унутқонни унутмоқ керак.

Айшу тараб гулбуниға сув бериб,
Ғусса ниҳолини қурутмоқ керак.

Тийра турур зухд дамидин кўнгул,
Ишқ ўти бирла ёрутмоқ керак.

Ҳар нимаға ғам эма,ғам кўп турур,
Айш била ўзни унутмоқ керак.

Қўйма машаққат аро, Бобур, кўнгул,
Ўзни фароғат била тутмоқ керак.

* * *

Не хуш бўлғайки, бир кун уйқулуқ бахтимни уйғотсам,
Кечалар тори мўйидек белиға чирмашиб ётсам.

Гаҳи гулдек юзини ул шакар сўзлукни исласам,
Гаҳи шаққар киби ул юзи гулнинг лаълидин тотсам.

Қани Ширин била Лайлики сендин ноз ўрганса,
Қани Фарҳоду Мажнунким, аларға ишқ ўргатсам.

Ёруқ кундуз, қоронғу кечада анжум киби бўлғай,
Чекиб гар оҳ дудини кўнгул ўтини тутратсам.

Кўзум равшанлиғида бўлғай, Бобур, баса камлик,
Агар қоши била юзун ҳилолу кунга ўхшатсам.

* * *

Сочининг савдоси тушти бошима бошдин яна,
Тийра бўлди рўзгорим ул қаро қошдин яна.

Мен худ ул тифли паривашға кўнгул бердим, вале,
Хонумоним ногаҳон бузулмағай бошдин яна.

Юз ёмонлик кўруб ондин телба бўлдунг, эй кўнгул,
Яхшилиғни кўз тутарсен ул паривашдин яна,

Тош урар атфол мани, уйида фориғ ул пари,
Телбалардек қичқирурмен ҳар замон тошдин яна.

Оёғим этганча Бобурдек кетар эрдим, нетай,
Сочининг савдоси тушти бошима бошдин яна.

* * *

Жонимдин ўзга ёри вафодор топмадим,
Кўнглумдин ўзга маҳрами асрор топмадим.

Жонимдин ўзга жонни дилафкор кўрмадим,
Кўнглум киби кўнгулни гирифтор топмадим.

Усрук кўзига токи кўнгул бўлди мубтало,
Ҳаргиз бу телбани яна хушёр топмадим.

Ночор фурқати била хўй этмишам, нетай,
Чун васлиға ўзумни сазовор топмадим.

Боре борай эшигига бу навбат, эй кўнгул,
Нечаки бориб эшигига бор топмадим.

Бобур, ўзунгни ўргатакўр ёрсизки, мен
Истаб жаҳонни мунча қилиб ёр топмадим.

* * *

Кўнгулга бўлди ажойиб бало қаро сочинг,
Шикаста кўнгулма эрмиш қаро бало сочинг.

Муяссар ўлди жунун мулки, эй жунун аҳли,
Нисори ашкни эмди бу кун манго сочинг.

Сочинг шикастида бордур шикаста кўнгуллар,
Кўнгуллар очилур, очилса ул қаро сочинг.

Очилди кўнгли, чу очтинг сочингни, Бобурнинг,
Не айб, агар деса дилбанду дилкушо сочинг.

* * *

Балойи ишқки, ҳар дам манда жафоедур,
Бу ишдин кеча олмон ажаб балоедур.

Хати лабиға туташ бўлса, эй кўнгул, не ажаб,
Ки Хизр чашмайи ҳайвонға раҳнамоедур.

Ярар бу хаста кўнгул дардиға ўқин яраси,
Магарки ҳар яраси ёрнинг давоедур.

Баҳор фаслидуру май ҳавоси бошимда,
Аёқ тут менга соқийки, хуш ҳавоедур.

Ул ой рақибға бўлди рафиқу Бобурнинг
Рафиқу ҳамдами ҳажринда оҳу воедур.

* * *

Сенинг ишқингда, эй номехрибон, бехонумон бўлдим,
Деман бехонумон овворайи икки жаҳон бўлдум.

Лабинг гар бермаса бўса нечук жон элта олғаймен,
Бу йўлдаким, адам саҳросиға эмди равон бўлдум.

Сўруб ул ой лабидин оғзининг рамзини англадим,
Бир оғиз сўз била кўрунги мунча хўрдадон бўлдум.

Нечаким қоши ёлар ишқида тузлукни кўрсаттим,
Вале охир маломат ўқлариға-ўқ нишон бўлдум.

Кулар эрдим бурун Фарҳоди мискин достониға,
Бу Шириндулки онинг бирла-ўқ ҳамдостон бўлдум.

Висолинг давлатиға етмасам Бобур киби, не тонг,
Ки ҳажринг меҳнатида асру зору нотавон бўлдум.

* * *

Ўлум уйқусиға бориб жаҳондин бўлдум осуда,
Мени истасангиз, эй дўстлар, кўргайсиз уйқуда.

Неким тақдир бўлса, ул бўлур таҳқиқ билгайсиз,
Эрур жангу жадал, ранжу риёзат барча беҳуда.

Ўзунгни шод тутқил, ғам ема дунё учун зинҳор
Ки, бир дам ғам емакка арзимас дунёйи фарсуда.

Замона аҳли ичра, эй кўнгул, оё топилғайму,
Сенингдек дард паймову менингдек дард паймуда.

Улусдин тинмадим умримда ҳаргиз лаҳзае, Бобур,
Магар ўлсам бу олам аҳлидин бўлғаймен осуда.

* * *

Тишинг дур, лабинг маржон, хадинг гул, хатинг райҳон,
Юзунг хур, сочинг анбар, сўзунг мул, менгинг мейнон.
Мейнон менгинг, сўзинг мул, анбар сочинг, юзунг хур,
Райҳон хатинг, хадинг гул, маржон лабинг, тишинг дур.

Тафоҳур кўзум, кўнглум қилурлар магар бордур,
Кўзунга кўнгул вола, юзунга кўзум ҳайрон.
Ҳайрон кўзум юзунга, вола кўнгул кўзунга,
Бордур магар, қилурлар кўнглум, кўзум тафоҳур.

Тафаккур неча қилсам топилмас сенинг мислинг,
Парийдек сени кўрдум эмассен маган инсон.
Инсон магар эмассен, кўрдум сени парийдек,
Мислинг сенинг топилмас қилсам неча тафаккур.

Балодур манга ҳажринг, даводур манга васлинг,
Итобинг манга офат, ҳадисинг манга дармон.
Дармон манга ҳадисинг, офат манга итобинг,
Васлинг манда даводур, ҳажринг манга балодур.

Чу Бобур санга қулдур назар қил анга зинҳор,
Топилмас яна бир қул анингдек санга, эй жон.
Эй жон санга анингдек, бир қул яна топилмас,
Зинҳор анга назар қил, қулдур санга чу Бобур.

Рубоийлар

* * *

Қайғунгни чека-чека қарибдур Бобур,
Раҳм айлаки, ўзидин борибдур Бобур.
Норанж юборди сангаким, билмагайсен,
Яъники, бу навъ сарғорибдур Бобур.

* * *

Ҳар кимки вафо қилса, вафо топқисидур,
Ҳар кимки жафо қилса, жафо топқисидур,
Яхши киши кўрмагай ёмонлиғ ҳаргиз,
Ҳар кимки ёмон бўлса, жазо топқисидур.

* * *

Ёд этмас эмиш кишини меҳнатга киши,
Шод этмас эмиш кўнгулни ғурбатга киши.
Кўнглум бу ғарибликта шод ўлмади ҳеч,
Ғурбатга севунмас эмиш, албатга, киши.

* * *

Ҳижрон аро ёд этиб мени шод айла,
Маҳжур кўнгулни ғамдин озод айла,
Бу хатни анинг учун битдим мунда,
Кўрган Сойи хатимни, мени ёд айла.

* * *

Ул хатки, анда сени мен ёд этгаймен,
Кўз оқида кошки савод этгаймен,
Кифриклардан анга қалам рост қилиб,
Кўз қаросидин анга мидод этгаймен.

* * *

Номангки тириклигим нишони эрди,
Ҳар сатри ҳаёти жовидони эрди,
Ҳар лафзида ошкор юз харфи вафо,
Ҳар ҳарфида юз меҳр ниҳоний эрди.

* * *

Туз оҳ, Заҳириддин Муҳаммад Бобур,
Юз оҳ, Заҳириддин Муҳаммад Бобур,
Сарриштаи айшдин кўнгулни зинҳор
Уз оҳ, Заҳириддин Муҳаммад Бобур.

* * *

Сен гулсену мен ҳақир булбулдирмен,
Сен шуъласен, ул шуълаға мен кулдирмен.
Нисбат йўқдур, деб ижтиноб айламаким,
Шоҳмен элга, вале сенга қулдурмен.

Туюқлар

Васлдин сўз дерга йўқ ёро манга,
Ҳажр аро раҳм айлагил, ёро, манга.
Ўқунг этти кўп ёмон ёро манга,
Мархами лутфунг била ёро манга.

* * *

Улки, ҳар кўзи ғазоли Чиндурур,
Қошида пайваета онинг чиндурур.
Чунки кўп ёлгон айтти ул манга,
Гар десам ёлгончи они чиндурур.

* * *

Мени беҳол айлаган ёр ойдурур —
Ким, онинг васли менга ёройдурур.
Гар висоли бўлмаса, кетар ерим
Ё Хуросон, ё Хитой, ё Ройдурур.

* * *

Ишқ аҳли ишқ дардини танинг,
Кўп ёмондур, дарди ишқидин танинг.
Ҳар неча кўзум оч эрса, кўз тўёр
Гар очилса сиймдек нозик танинг.

* * *

Меҳрим, кўкка қилур оҳанг тонг,
Оллида бўлса, эмас беранг тонг.
Холию икки лабидек бўлмағай,
Ҳинду ар келтурса шаккар танг-танг.

* * *

Кел, қилай жонни нисоринг, о ёрим,
Нақди жонни борму сендин оёрим?!
Бўса берсанг гар тамом оғзинг била,
Кунжи оғзингдин олойин оёрим.

* * *

Сен киби бир дилрабони билманам,
Ошики содикки дерлар, бил, манам,
Қил тасаввур кўз ёшимни бир тенгиз,
Ўзга ошиқ ашки янглиғ билманам.

* * *

То чиқарди хат узори покидин,
Гул юзи озурда бўлди покидин.
Истар эрди эл бурун юз меҳр ила,
Эмди ул юз меҳри кетти покидин.

* * *

То кўнгул бердим ўшал қойсориға,
Борғонини билмадим қой сориға.
Дўстлар, ёрға мени соғиндурунг,
Солсангиз ногаҳ қулоқ қойсориға.

* * *

Шаҳ, супурай остонинг юз ила,
Тийманакдин неча урай юз ила,
Икки юзлук муддаидин не ғамим,
Гар ишим тушса алардин юзила?!

* * *

Не бало бийиктурур давлат тоғи,
Кўйи ғамни не билур давлат тоғи.
Ҳиммате тут, доғи давлат истагил,
Химматинг бўлса, бўлур давлат тоғи.

* * *

Жонға солди даф ғурбат норини,
Кўз ёшим бўлди мўғулнинг норини.
Бу арода мен дегандек бўлмаса,
Кўзлай Иссиғкўлу андин норини

* * *

Қаддимни фироқ меҳнати ё қилди,
Кўнглум ғаму андуҳ ўтиға ёқилди.
Ҳолимни сабоға айтиб эрдим, эй гул,
Билмон, санга шарҳ қилмади ё қилди?!

Тўртликлар

Тутмағил, эй гул, равоким, ишқинг ичра ҳар ғариб,
Ерга бош қўйғай хазон яфроғи янглиғ сарғариб.
Шахрдин безор бўлса, не ажаб, безар киши,
Ишқ аро бемор бўлса, тонг эмас, бемар ғариб.

* * *

Ёр кўб бемеҳрдур, толеъ баче ноиътамид,
Ваҳки, кун-кундин бўлурмен ўз-ўзимдин ноумид.
Васл боргондек кўнгулдин, борди илгимдин кўнгул,
Не менга андин хабардур, не анга мундин навид.

* * *

Келки, бормай, сени кўрмай юз туман армон била,
Мақдамингда нақди умрум сарф айлай жон била.
Неча истарсен менинг дардимға дармон, эй табиб,
Ишқ дарди яхши бўлғайму экин дармон била?

* * *

Неча меҳрсизликтин ҳижрон йўлиға борғай?
Ким бу йўлдин, эй кўнгул, ул куёшни қайтарғай?
Ҳеч эшитмайин сўзни, ғамга солдилар ўзни,
Ё кўнгулни, ё кўзни, — қайси бирисин қарғай?

* * *

Абдуссамади Тархон, ишрат била бўл беғам,
Абдуссамади Тархон, ишрат била бўл хуррам.
Эл ҳамдами бўлғанда, ишқингда ғаму меҳнат,
Абдуссамади Тархон, ишрат била бўл ҳамдам.

* * *

Хаёл этсам ул белни, ҳол элтадур,
Мени бели сори хаёл элтадур.
Қадининг хаёлин кўз асраб магар,
Кўнгул равзасиға них,ол элтадур?

* * *

Эй хуш улким, қилса ғамдин кўнглини огоҳ, ишқ,
Айласа беғамлиғининг қиссасин кўтоҳ, ишқ.
Ваҳ, не кун бўлғайки, қовлаб ақлу дониш хайлини,
Бўлса жон бирла кўнгулнинг кишварида шоҳ ишқ.

* * *

Сафар азмини қилдинг, мен бораолмай туруб қолдим,
Назар лутфини қилдинг мендину мен телмуруб қолдим.
Анингдек тунд сурди хажр рахшин ул қарокўзлук,
Йироқтин юз алам бирла қаросини кўруб қолдим.

* * *

Сени кўрмаслик кўнгулга ғам эди, жонимға хам,
Ғайрнинг кўрмаклиги бўлди алам узра алам.
Ё сенинг кўрмаклигингдин ғайр бўлса эрди дафъ,
Ё сени кўрмайдурурмен, ғайрни хам кўрмасам.

* * *

Қади фурқати мени дуто қилур,
Қоши хажри қоматимни ё қилур,
Неча ғайрға ул ой вафо қилур?
Неча жонима менинг жафо қилур?

* * *

Гурбат туғи ёпқон руҳи зардимниму дей?
Ё ҳажр чиқаргон оҳи сардимниму дей?
Ҳолинг недурур? Билурмусен дардимни?
Ҳолингаи сўрайму, йўкса дардимниму дей?!

* * *

Ишванг била ғамзангаию нозингниму дей?
Жаврунг била сўзунггу гудозингниму дей?
Сўзунг, қилиғинг, навозишингму айтай?
Овозу усулингнию созингаиму дей?

* * *

Кўзум уйи юзидин мусаввар бўлди,
Бу важҳ била кўнгул мунаввар бўлди.
Юз шукрки, Бобур киби ошиқликда,
Ҳар неки тилаб эдим — муяссар бўлди.

* * *

Хаттингни кўруб, кўнгулга ҳайрат бўлди,
Шеъринг эшитиб, жонға мусаррат бўлди.
Бу неча маҳал тағофул эттинг, демагил,
Толёй йўқ эдики, мунча ғафлат бўлди.

* * *

Эй пайк, бориб сано била куллуқ, де!
Ер ўп, доғи қўп, адо била куллуқ, де!
Гар ёр мени хастани сўрса зинҳор,
Мендин юқунуб, дуо била куллуқ, де!

* * *

Номангки, тириклигим нишони эрди,
Ҳар сатри ҳаёти жовидони эрди.
Ҳар лафзида ошкор юз ҳарфи вафо,
Ҳар ҳарфда юз меҳр ниҳони эрди.

* * *

Ҳажрингда бу тун кўнгулда қайғу эрди,
Васлингга етишмадим — жиҳат бу эрди:
Оҳим тутуни бирла кўзумнинг ёшидин
Йўл балчиқ эди, кеча қаронғу эрди!

* * *

Ҳажрингда, агарчи жонга бедод эрди,
Сенсиз манга юз фиғону фарёд эрди.
Фикрингдин эрди, валек, хурсандлигим,
Зикринг била бу хаста кўнгул шод эрди.

* * *

Хотирға хутур этти бу сўз ёнгла, ахий,
Айтай сенга, сен қулоқ солиб онгла, ахий.
Умрунгни бу кун хуш кечир аҳбоб илаким,
Топилмагусидур ушбу кун тонгла, ахий.

* * *

Эшитса киши бу шўру шеван, не дегай?
Доим бу тарийқ ичкунни кўрган не дегай?
Душман сўзига кирма, эшит дўст сўзин,
Эшитмаса сўзни дўст, душман не дегай?

* * *

Ишқингда кўнгул ҳаробдур, мен не қилай?
Ҳажрингда кўзум пуробдур, мен не қилай?
Жисмим аро печутобдур, мен не қилай?
Жонимда кўп изтиробдур, мен не қилай?

* * *

Шохим, санга маълум эмастур, не қилай?
Оҳим санга маълум эмастур, не қилай?
Мен юзу қошинг дермену сен — бадру ҳилол,
Моҳим, санга маълум эмастур, не қилай?

* * *

Бошимни туфайл ул саромадқа қилай,
Жонимни фидо ўшал сиҳи қадқа қилай.
Бу хаста кўнгул била хамида қадни
Кўзи била зулфиға анинг садқа қилай.

* * *

Етсам санга, қуллуғумни чўқ арз қилай,
Сен етсангу мен десамки, йўқ арз қилай.
Кўптур сўзуму маҳрам эмас ҳеч киши,
Рухсат этса, тобуғунгда-ўқ арз қилай.

* * *

Ҳижрон аро неча нома таҳрир қилай,
Хома тили бирла ҳол тақрир қилай.
Хуш улким, сўзум санга десам воситасиз,
Сен андаю мен мунда — не тадбир қилай?

* * *

Менинг тилагим будурки, то зинда бўлай,
Қар қанда эсанг, банда доғи анда бўлай.
Не хулқ эди, ёна кўнглум олдинг сўз ила,
Ширин сўзу яхши хулқунгга банда бўлай!

Қитъалар

Эй аларким, бу Ҳинд кишваридин
Бордингиз англаб ўзга ранжу алам.
Кобулу хуш ҳавосини соғиниб,
Ҳинддин гарм бордингиз ул дам.
Кўрдингиз — топтингиз экин анда
Ишрату айш бирла нозу ниам?
Биз доғи ўлмадук, биҳамдиллоҳ,
Гарчи кўп ранж эди-ю, беҳад ғам.
Ҳаззи нафсий, машаққати баданий,
Сиздин ўтти-ю, ўтти биздин ҳам.

* * *

Даврон ғами била ситамини унутгурур
Ул сабзчеҳра ёр хаёли аладдавом.
Ҳижронида хаёл эта олмон, бу турфақим,
Васлида ҳам хаёл агар бўлса, борча хом.
Васфида хомлик агар ўлса, не ғамдурур,
Чун дафъ этар хаёли ғаму ғуссани тамом.
Чун ёри роздор қилурман сени хаёл,
Асрор фош айлама зинҳор, вассалом!

* * *

Бобур ниёзу мадҳини еткурғил, эй сабо,
Ул шаҳзода Носир олижанобқа.
Бўл ою йил фароғату хушбошлиғ била
Бўлгунча моҳу сол ою офтобқа.

Ҳижрон чўлида жаҳд била пўялар уруб,
Истаб зилоли васл, етиштим саробқа.
Чун хост мундоқ эрдик, ҳажрингни чеккамен,
Бехост ражъат айламишам Андаробқа.

* * *

Эйки, тарғиб қилурсен чоғир ичмакка мени,
Созу хонанда била соқию сахбо борму?
Бовужудики, ўтубтур чоғир ичмак вақти,
Мажлис асбобини, билмонки, мухайё борму?

* * *

Номид бўлдум, эй Мўғул, сендин,
То эшитгимки, Андижон бординг.
Айтгон сўзга келдим, аммо, сен
Яхши келдинг демай, ямон бординг.

* * *

Қолмади хурмат аҳли оламда,
Оламу олам аҳдидин юв илик!
Бобуро, икки подшолиғдин
Яхшироқ бу замонда бир беклик.

* * *

Муяссар ўлса агар ёр васли ғурбатта,
Ватанни не қилаю ўз диёр нега керак?
Йиборди ёр манга ёдгор деб хатини,
Манга ҳабиб керак, ёдгор нега керак?!

* * *

Не суд андин пой дар гиллиғим,
Чу ал дўстлардин ул ой юб эмиш.
Ўзин фориғу бизни қилгон асир-
Ким, эрмиш бу янглиғ ул Айюб эмиш.

* * *

Тамоми ҳусн эли соғу ҳушёр эканда,
Дурушту тунд агар бўлсалар, билингки, еридур.
Чоғир керакки, ичиб, базм бўлса, барча йигитлар,
Чоғир кетур, бори хублар чоғирга тушқуларидур.

* * *

Не қилайин сенинг била, эй тил,
Жиҳатингдин менинг ичим қондур!
Неча яхши десанг бу ҳазл ила шеър,
Бириси фахшу бири ёлғондур.
Гар десанг куймайин бу журм била,
Жилавингни бу арсадин ёндур!

* * *

Ул сарвинг харимиға гар етсанг, эй сабо,
Бергил бу хажр хастасидин ёд кўнглига.
Раҳм айлабон соғинмади Бобурни, бор умид,
Солгой Худой раҳмни Фўлод кўнглига.

* * *

Бу вилоятка муқайяд бўлмағил,
Кел, Хуросон жонибиға азм қил!
Гар борур бўлсанг, эрурмен ҳамраҳинг,
В-ар турарсен, мен борурмен жазм қил!

* * *

Йўқтурур нозингдин озоре манга,
Ноз агар қилсанг манга матлубдур.
Хоҳ кўрсат лутфу хоҳи жавр қил,
Ҳар не воқеъ бўлса сендин хубдур.

* * *

Қилмаса ул ой назар манга, не тонг?
Тенгри толеъ чун манга ёротмади.
Ўқи ёрар эрди кўнглум дардини,
Нетайин, кўнглум учун ёр отмади.

Фардлар

Ҳолимни санга айтиб, хажр ўтиға ўртондим,
Эй ёр, ямон қилдим, ҳар неки дедим — ёндим.

* * *

Санбўса сенинг кўнглунг гар истаса, андоқ қил,
Санбўса керак бўлса, сан бўса иноят қил.

* * *

Қутулмоқ фироқингдин осон эмас,
Етишмак висолингға имкон эмас.

* * *

Дардинг ўлса, иложни нетайин?
Сенсизин тахту тожни нетайин?

* * *

Меҳрубон истаб, балои бевафоға учрадим,
Бевафо эрмиш, Худойим, не балоға учрадим?

* * *

Бўлдум яна ошуфта, девона дағи бормен,
Гўёки бу фурсатта ошиқ бўлуб ўхшормен.

* * *

Кошки эл бирла ул маҳваш ҳикоят қилмаса,
Ё ҳикоят қилганини эл ривоят қилмаса.

* * *

Кўнглум висолидин хушу кўзумда нурдур,
Кўз равшани, кўнгул хуши Абдушукурдур.

* * *

Бўлмади ҳаргиз, нетай, ул бевафо ёрим менинг,
Гар менга ёр ўлса ул, бўлғай Худо ёрим менинг.

* * *

Ёрнинг ағёрға меҳ_ру вафосин англадим,
Нотавон кўнглумга ҳам жавру жафосин англадим.

* * *

Қадин кўз жўйбориға ул ой беҳост келтурса,
Оёғидин кўтармай бошни, Тангри рост келтурса.

* * *

Не осиф ишқ аро манъ айламак оху фиғонимни
Ки, мен барбод бермишмен бу йўлда хонумонимни.

* * *

Сенгаким, арзи ҳолимни адо мен нотавон қилдим,
Муборак хотирингға нохуш-ар келса, ёмон қилдим.

* * *

Муштокдурур хаста кўнгул васлинга бисёр,
Ёрим кеча келгилки, хабар топмасун ағёр.

* * *

Эйки, лаъли жонфизоинг нуқлу майдин яхшидур,
Келгил ушбу кеча, юз кўрсатки, ойдин яхшидур.

* * *

Келки, онда фурқатингдин доғи хирмон қолмасун,
Қолмасун ғамда кўнгул, кўнглумда армон қолмасун.

* * *

Ишқинг майидин, эй жонким, масту беҳабармен,
Гоҳи ўзумда йўкмен, гоҳи ўзумда бормен.

* * *

Кўзум ёруғлуғию хаста кўнглум хушлиғи сенсен,
Баданда жонсену жоннинг дағи дилкашлиғи сенсен.

* * *

Сенга ҳолимни ёздим, сажда қилдим,
Айтқилким, не ёздим, не ёнгилдим?
Отин оғзимга олдим эрса, тортар тиғи кин ул маҳ,
Мени агар ўлтурур бўлса бу ёзуқ бирла, бисмиллаҳ.

* * *

Мени йўқ эътиқоди деб, бори эл ичра ёд этма,
Худой учун бори элни ўзунгдек эътиқрд этма.

* * *

Жаҳон чун бевафодур, нечаким андиша Бобур қил,
Ўзунгни подшохи жумлаи олам тасаввур қил.

* * *

Меҳр ила хурсанд этарсен, жавр ила помол ҳам,
Бир замон ғамгин қилурсен, бир замон хушҳол ҳам.

* * *

Кўрмас жаҳонда ҳаргиз кўнглини шод Бобур,
Топмас муроди дилни, эй номурод Бобур.

* * *

Бу кўзаки, бўйнуғма кўюб келмишам они,
Ҳар ким бу чоғир ичмаса, ўз бўйнига қони.

* * *

Ёд айламадинг ҳаргиз, мунчаки ёлинибмен,
Сен мени соғинмайсен, мен сени соғинибмен.

* * *

Хати бирла ул ой хадди: бири — моҳу бири — ҳола,
Юзи бирла анинг қадди: бири — сарву бири — лола.

* * *

Улфатим эл бирла оздур, кўбдур эл жаври менга,
Не менинг таврим ёқар элга, не эл таври менга.

* * *

Баҳор мавсуми еттию хуш хаво ўтти,
Тағофул айлама соқийки, ўтти, ҳр, ўтти.

* * *

Бодадин ишрат уйини доим обод этгасен,
Ҳар қачонким, бода нўш этсанг, мени ёд этгасен.

* * *

Ё Раб, хавос жамъида Бобурни хос қил,
Ёхуд авом тафриқасидин халос қил.

* * *

Ўзга ҳамдам истабон, жонимга маҳрам найлайн?
Менмену ул ой хаёли, ўзга ҳамдам найлайн?

* * *

Очилди кўнглум ўшал гульбузор келганидин,
Нечукки, ғунча очилғай баҳор келганидин.

* * *

Бир фикру бир ҳаводадурур ҳар нафас кўнгул,
Ҳар лаҳза бир ҳавас қиладур булҳавас кўнгул.

* * *

Висол шавқидамен, иштиёқ кўрсатма,
Худой учун менга асру фиरोқ кўрсатма.

* * *

Неча бошимга ёғдурғай жафо тошини ул маҳваш?
Неча сабр айлай онинг жавриғаким, ўтди ҳаддин тош?

* * *

Май хуморидин ўлур ҳар нафас афзун дардим
Соқиё, кел, бир аёқ берки, иликдин бордим.

* * *

Жафони кўй, вафо таркини тутма,
Унутмасмен сени, сен ҳам унутма.

* * *

Сенга ошиқ эмасменким, менга жавр этгасен доим,
Сенинг нозингни ким тортар, менинг сендин не парвоим?

* * *

Гар кўзунгдин туштум эрса, кўрдум они бодадин,
Бўлди таксир эмди сен ўткор мени уфтодадин.

* * *

Чун зарурат бўлди, қилдим сендин айру майли жом,
Ҳар чоғирким, ичмасам ёдинг била, бўлсун ҳаром.

* * *

Тасаввур қилмағилким, сендин, эй жон, ўзга қилғаймен,
Кўнгул ул, фикр ҳам улдур, не имкон ўзга қилғаймен?

* * *

Бормаким, кўнглумда васлинг иштиёқидур ҳануз,
Келки, васлинг иштиёқи менда боқидур хануз.

* * *

Эшикишта бошим кўймок учун ҳар дам итоб этма,
Бош олиб кетгум охир эшикингдин, изтироб этма.

* * *

Яна ошуфтарок кўрдум ўшал номехрубонимни,
Не иш қилдим? Не тақсир ўлди? Билмасмен гуноҳимни.

* * *

Ҳажр ила кўнглумни буздинг, васл бирла туз мени,
Бординг уйлтурдунг охир, кел, дағи тиргуз мени.

* * *

Ўтган оқшом ваъда айлаб, ул парирў келмади,
«Кўзларимга кеча тонг отқунча уйқу келмади».

* * *

Ичиб чоғирни, ишим телбаликка ёвушти,
Нечук таҳаммул этай, ичимга ўт тушти.

* * *

Гўшае тутсам, жаҳоннинг элидин ғам кўрмасам,
Истарам эл кўрмаса мению мен ҳам кўрмасам.

* * *

Бизга чун меҳринг йўк, элга меҳрубонлиғ қилмағил,
Яхшилиғ чун қилмадинг, боре ёмонлиғ қилмағил.

* * *

Жаҳон бирла жаҳоннинг аҳлидин беҳад малолим бор,
Биридин қатъ этиб, ул бирга қотилмас хаёлим бор.

* * *

Жонни фидо қилиб сенга, бормен дағи ёмон,
Қилган ҳамондурур доғию қилмаган ҳамон.

* * *

Эй сабо, шарҳ айлагил ҳижронда авқотим менинг,
Ўтса ул шаҳнинг тобуғида агар отим менинг.

* * *

Бўлди ҳажринг дўзахининг бартараф бўлмоқ чоғи
Ким, висолингнинг далилидур кўзумнинг учмоғи.

* * *

Ҳам хуснининг бинафшаю гул банда-бардаси,
Ҳам сарв эрур чаманда бир озодқардаси.

* * *

Тани зоримни де, гулшанда шохи нотавон кўрсанг,
Сариғ юзумни соғин, боғ аро барги хазон кўрсанг.

* * *

Бобурдурур бу икки варақнинг муҳаррири,
Бири бутун варақтуру пайвандлар бири.

* * *

Борму эркин ҳеч нима оламда ҳижрондин ёмон,
Ҳар неким ондин ёмонроқ йўқ, будур ондин ёмон.

* * *

Басе, фироқида ичсам чоғир, йиғим келадур,
Манга чоғирни кетурмангки, аччиғим келадур.

* * *

Тутмагил, эй гул, равоким, ишқинг ичра бир ғариб,
Ерга бош қўйғай хазон яфроғи янглиғ сарғариб.

* * *

Зухд саҳросиға туштум ишқ йўлидин озиб,
Бобури гумраҳни эмди ким бу йўлга кўндурур?

* * *

Ул икки лаби рамзи дард аҳлиға қилмайдур,
Гул ғунчасидур гўё, бизларга очилмайдур.

* * *

Бор арчи боиси юз шўру юз гуноҳ чоғир,
Чоғир фироқи қилди ҳалок мени, оҳ чоғир!

* * *

Фироқингдин ёвуштум ўлгали, эй ёр, келгайсен!
Висолинга басе муштоқмен, зинҳор келгайсен!

* * *

Ул парируҳсора ҳаргиз нотавонлиқ кўрмасун!
Яхшидур яхши киши, ҳаргиз ёмонлиқ кўрмасун!

* * *

Сендин айру найлагаймен айшу саҳбо хушлуғин,
Ки, сенинг учун тилармен барча дунё хушлуғин.

* * *

Сенинг учун ватаним кўху дашт бўлғусидур,
Анинг учунки, вафосиз ғазол кўрунасен.

* * *

Ёр қадрин билмадим то ёрдин айрилмадим,
Ёр қадри мунча ҳам душвор экандур билмадим.

* * *

Кўруб ҳижрон ғамин, жононға еттим,
Агарчи ранж чектим, жонға еттим.

* * *

Мени ҳижронда куйдурсанг, кўнгул сендин совутмасмен,
Агарчи сен унутгунг мени, сени мен унутмасмен!

* * *

Қовун бирла узумнинг ҳажрида кўнглумда ғам ҳар сў,
Оқар сувнинг фироқидин кўзумдин ҳар дам оқар су(в).

* * *

Жаҳон элию жаҳон борча гар адам бўлса,
Адам йўлини тутай зарра менда ғам бўлса.

* * *

Истарам етсам қуяндек гульюзорим қошиға,
Оллида туфроғ бўлуб, эврулсам онинг бошиға!

* * *

Гарчи оламда висол айёми дилкашдур, ахий,
То билингай васл қадри, ҳажр ҳам хушдур, ахий.

* * *

Меҳрибон соғинғоним номехрибон эрмиш, нетай?
Яхшилиғ кўз тутгоним асру ёмон эрмиш, нетай?

* * *

Неча ул ёр ёд этмай, мени ағёр соғингай,
Не кун бўлгай мени дилхастани ул ёр соғингай.

* * *

Бу дунёдин фараҳ йўқтур мени маҳзунға жононсиз,
Жаҳондинким, десун, биллоҳ, керакмас манга жон онсиз!

* * *

Дўстлукни гар тиларсен айласанг исбот кел,
Сухбатингға асру кўп муштоқдурмен бот кел.

* * *

Хуш ул бурунқи замонларки, ўтгию борди,
Хуш ул кишики, замонларни яхши ўтқорди.

* * *

Мурод васлинг эрур — айла ёд Бобурни,
Унутмоғил яна бу номурод Бобурни.

* * *

Кўзумнинг нурисен, кўнглум ҳузури,
Таним хуррамлиғи, жоним сурури.

* * *

Сабзаю гуллар била жаннат бўлур Кобул баҳор,
Хоса бу мавсумда Борон ёзисию Гулбаҳор.

* * *

Ғайрға неча ул ой вафо қилур,
Неча жонима менинг жафо қилур?

* * *

Қади фироқи мени дуто қилур,
Қоши ҳажри қоматимни ё қилур.

* * *

Заҳри ҳижрон ичмишам, бер бода тарёки манга,
Май хумори бошта чўхтур, тут чоғир соқи(й) манга

* * *

Боғ неча хўб эса, кўйича йўқтур,
Сарвни мавзун деса, бўйича йўқтур.

* * *

Ағёрға ўк урубон, дардиға даво қиладур,
Бисёр ёмон борадур, ул ёр хато қиладур.

* * *

Бормоққа не маскан муяссар,
Турмоққа не давлат муяссар.

* * *

Билинг муни давлат, гар ўлса муяссар
Раҳиқи мураввақ, рафиқи суханвар.

* * *

Ишқни ҳар кимки қилур ихтиёр,
Мен киби оламда бўлур хору зор.

* * *

Шайху мулло Шихобу Хондамир,
Келинг уч-уч, ики-ики, бир-бир.

* * *

Жамолингдин куёш асру бот ўтотлиғ,
Сочингга банда боғ ичра сунбул отлиғ.

* * *

Ваҳму усраттин амоне топтук,
Янги жон, тоза жаҳоне топтук.

* * *

Кел, эй рафиқи гулрўй, кетур рақиқи гулранг,
Ўзунг ичиб, манта қуй, кўтар наво тузуб чанг.

* * *

Яшурди отини ғайр иттифоқи бирла ул қамдам,
Дедим отини элга, фош қилдим иттифоқин ҳам.

* * *

Ишқ юки айлади сипехри аълони ҳам,
Не ажаб, ар айласа менингча шайдони ҳам.

* * *

Рақиб йўлдошу мен ҳажрдин дуто ўлдум,
Ғариб турки ситамгарға мубтало ўлдум.

* * *

Бошим қадам қилибон висолинга етайин,
Муяссар бўлмаса васл, бош олибон кетайин.

* * *

Ҳаж йўлиға кир, кўнгул, ҳиммат била,
Бер қаз, оқ ар ўлса юз минг қофила.

* * *

Ғам юзини кўрма, бўлсанг журъаю жоме била,
Шукр қил, май нўш қилсанг гар гуландоме била.

* * *

Не малак андоқ эрур, не эрур онча киши,
Қамар анинг муқирри, куёш анинг қаёши.

* * *

Ҳар кимки, бўюнни қўймас, они тийгай,
Чопқай, талоғай, мутеъю мунқод этгай.

* * *

Қадинг жаннат риёзининг ниҳоли,
Эрам гулзори хадингнинг мисоли.

* * *

Ҳажр шоми сочи савдоси чекар ҳар ён мени,
Ваҳки, бу поёни йўқ тун қилди саргардон мени.

* * *

Кўпу озға Тенгридур бергучи,
Бу даргоҳда йўқтур кишининг кучи.

Маснавийлар

Сабо, ул гул ҳаримиға гузар қил,
Менинг ҳолимдин ул гулга хабар қил.

Саломим еткур ул ороми жонға,
Яна мундоқ дегил ул дилситонға:

«Юзунгни кўрсатиб, кўнглумни олдинг,
Олиб кўнглумни, кўздин мени солдинг.

Дегил дилдорлиғ мундоқ бўлурму?
Тариқи ёрлиғ мундоқ бўлурму?

Сени мундоқ тасаввур қилмас эрдим,
Бу янглиғ раҳ,мсиз ҳам билмас эрдим.

Сени деб барча оламдин кечибмен,
Рафику ёру ҳамдамдин кечибмен.

Замоне қилмадим сендин фароғат,
Вале, бордур сенга мендин фароғат.

Мени аввал ўзунгга ҳамдам эттинг,
Ёна билмон нега номаҳрам эттинг.

Сўзунгким, Хизр суйидин нишондур,
Вале, ул сув киби мендин ниҳондур.

Не, яъни мунча биздин сўз ёшурмоқ,
Жафо ойинини ҳаддин ошурмоқ?

Бировнингким, бировдин кўнгли қолур,
Киши юз сўз била кўнгулни олур.

Ажабким, мендин, эй дилдор, тўйдунг,
Менинг кўнглумни бир сўз бирла қўйдунг.

Узатма мунча ҳам, Бобур, сўзунгни,
Бу сўзлар бирла хор этма ўзунгни.

Агарчи кўп сўзунг бор, мухтасар қил,
Ул ойға сўзнинг аслидин хабар қил.

Гар ул сўзким, ёшурдунг, айтмассен,
Бу янглиғ одатингдин қайтмассен.

Сенинг севмаслигингни жазм этармен,
Бош олиб ўзга бир сори кетармен.

Агар ботроқ йибормассен жавобим,
Бу хатдин ортуқ ўлур печу тобим».

* * *

Эй пайки сабо, қотимға келгил!
Эшит бу сўзумни, доғи билгил!

Елдек етиб ул қуёш қошиға,
Қуюн киби эврулуб бошиға.

Юз ҳасрату иштиёқ бирла,
Юз минг аламу фироқ бирла.

Мендин тобуғида бўйла арз эт,
Бу хидматни ўзунга фарз эт:

«К-эй подшаҳи вилояти ҳусн!
Шаънингда келибтур ояти ҳусн!

Сен ҳусн сарири подшоҳи!
Мен ишқ фақири додхоҳи!

Ҳажру ғаминг этти зулму бедод,
Эй жону жаҳон, фитону фарёд!

Ойрилғали, эй нигор, сендин,
Ойрилди ҳушу қарор мендин.

Кўзумда, агарчи, йўқ жамолинг,
Кўнглумдадурур, вале, хаёлинг.

Фикрим будурурки, сенга етсам!
Зикрим будурур — сўзунг эшитсам!

Бормади кўнгулдин ул сочу юз,
Ёд эттим аларни кеча-кундуз.

Чун йўқ қошинга етарга ҳаддим,
Қошинг ғамидан эгилди қаддим.

Зулфунг гириҳиға бастадурмен,
Кўзунг ҳавасида хастадурмен.

То оқ юзунг йироқ тушти,
Икки кўзум ичра оқ тушти.
Оғзинг ғамидинки, тангдилмен,
Ўлмаи юрурам, не сангдилмен!

Лутф этки, ҳароб бўлди ҳолим,
Раҳм айлаки, қолмади мажолим.

Хуш улки, юзунгни ёна кўрсам,
Ҳайрон боқибон юзунга турсам.

Ўпсам аёғинг қўюб юзумни,
Суртуб анга ҳар замон кўзумни.

Бўйнунгга кўлум ҳамойил этсам,
Сарвингни ўзумга мойил этсам.

Гаҳ илкима ғабабингни олсам,
Гаҳ оғзима ул лабингни олсам.

Кўзумни кўтармасам кўзунгдин,
Юзумни кўтармасам юзунгдин.

Гаҳ оғзимга тилингни олсам,
Гаҳ оғзингга тилимни солсам.

Ҳосилки, агар қошингга етсам,
Кўнглум тилаганча ишрат этсам.

Юзунг яна кўрсам эрди, эй жон,
Ўлсам доғи қолмас эрди армон.

Юз мунча хаёллар қилурмен,
Ёдинг била ҳоллар қилурмен.

Мен ушбу хаёллар била шод,
Сен мени қилурсен ўзгача ёд.

Маҳжур кўнгулни шод қилмай,
Яхши сўз бирла ёд қилмай.

Ёлғон сўз ила итоб этарсен,
Юз қаҳр била хитоб этарсен.

Гар ёлюни бўлса зоҳир, эй дўст!
Шарманда бўларсен охир, эй дўст!
Эй ёр, сен айлама тасаввур-
Ким, кўнглини ўзга қилди Бобур.

Юз хурсифат қошимга келса,
Юз тиғи жафо бошимга келса.

Кўнглумда хануз ўшал вафодур!
Бошимда дағи ўшал ҳаводур!

Фикрим ўшалу хаёл ўшалдур!
Дардим улу зор хол ўшалдур!

Гар мунда тараддуд этса ойим,
Бу сўзда гувоҳ эрур Худойим.

Ҳол ул эдиким, хикоят эттим,
Гаҳ шукру гаҳи шикоят эттим.

Ҳар неки кўнгулда эрди — дедим,
Эмди сендин будур умидим:

Ҳар ишта шитоб қилмағайсен!
Бу тавр итоб қилмағайсен!

Қолгон кўнглумни олғасен бот,
Олғон назарингни солғасен бот.

Гар яхшию гар ямон қилурсен,
Дедим санга, эмди сен билурсен.

То дахрдурур, саломат ўлғил!
Хушлуқ била то қиёмат ўлғил!

Хушвақтлиғинг мудом бўлсун!
Давлат санга мустадом бўлсун!